'ఈ మాటైనా వేసవి సెలవులకి మా యింటికి రాపోతే, రేపొస్తుదన్న నీపెళ్ళికి కూడా రాను. ఇన్నాళ్ళూ ఏవో కారణాలు చెప్పి ఎగేశావు. ఈసారి ఏ కారణాలు చెప్పినా నే నొప్పుకోను!' అంది అక్కయ్య వాళ్ళూరు వెళ్ళిపోతూ. అక్కయ్య పిల్లలు — మోహన్, లలితా కూడా బాగా పేచీ పెట్టారు, 'తప్పకుండా రావేస్సి' అంటూ.

అంతవరకూ అక్కయ్యగారింటికి నేవెళ్ళ పోడానికి ప్రత్యేకమైన కారణాలేవీ లేవుగాని, ఎందుకో నాకే వెళ్ళబుద్ధి అయ్యేదికాదు. 'అంతదూరం వెళ్తే అధమం ఓ నెల్లాళ్ళైనా వుంటేగాని రానివ్వరు. మద్రాసులో, బావ తెచ్చుకునే జీతంతో గడిపే యిల్లు కొంచెం యిరుకుగానే వుండివుండాలి. అలాంటిచోట నాకులాటిదాన్ని ఓ నెల్లాళ్ళు ఉంచుకోడం వాళ్ళకి శ్రమగానే వుంటుంది. ఏదో మాటవరసకి రమ్మంటారంతే' అని నాలో నేనే సరిపుచ్చుకునేదాన్ని.

అక్కయ్య వాళ్ళూరువెళ్ళిన మూణ్నెల్లకిలావుంది బావనుండి ఉత్తరం వచ్చింది — అక్కయ్య గర్భవతిగా వుందని. ఆవుత్తరం వచ్చిన నెల్లాళ్ళకల్లా నా పరీక్షలవ్వడం, వేసవి సెలవులు రావడంకూడా జరగడంతో — అక్కయ్యకి కాస్త సాయంగానూ వుంటానని, ఈమారు వెళ్ళకతప్పదని అమ్మ బలవంతం చేసింది. వీలయినంత ఆలస్యంచేసి, ఇంక సెలవులయిపోతాయనే సమయంలో బయల్దేరాను.

మద్రాసు సెంట్రల్‌స్టేషన్‌లో బండి దిగాను. నన్ను రిసీవ్ చేసుకుందికి, అక్కయ్యా పిల్లలూ వచ్చారు. అక్కయ్య బాగా నీరసంగా కనిపించింది. 'బావరాలేదా!' అని అడిగాను. 'వాళ్ళూరు వాళ్ళెవళ్ళో ఏదో పెళ్ళి సందర్భంగా ఇలా చిదంబరం వెళ్ళారట. ఇవాళే వాళ్ళు వస్తున్నారక్కణ్నుంచి. వాళ్ళని రిసీవ్ చేసుకుందికి వెళ్ళారు ఎగ్మోర్ స్టేషనుకి!' అంది అక్కయ్య.

అందరం అక్కయ్యగారిల్లు చేరుకున్నాం. నేననుకున్నంత ఇరుగ్గా లేదక్కయ్యగారిల్లు. ఒక యింట్లో పూర్తిగా కింద భాగం అంతా వీళ్ళే పుచ్చుకున్నారు. మేడ విూద మరోకళ్ళుంటున్నారు.

ఆ యింటికి చిన్న కాంపౌండు కూడా వుంది. చిన్న పెరడు దాంట్లో రెండు అరటి మొక్కలూ కూడావున్నాయి. అక్కయ్యగారిల్లు ఇంత విశాలంగా వుంటుందని తెలిస్తే నేవెప్పుడో వచ్చివుందునే అనుకున్నాను నాలో నేనే!

బావ యింటికివచ్చేసరికి మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటయింది. ఎండలో చెమటలు గక్కుకుంటూవచ్చాడు. కుశలప్రశ్నలయాక భోజనాలదగ్గర చెప్పాడు — ఆ చిదంబరం వెళ్ళినవాళ్ళువచ్చారనీ, వాళ్ళకి కావలసిన ఏర్పాటులన్నీ చేసి, పట్టుమని ఓ గంటసేపైనా విశ్రాంతి తీసుకోకుండానే మళ్ళీ

బయల్దేరాడు; వాళ్ళకి సిటీలో ఏవైనా రెండు మూడు ముఖ్యమయినవి చూపించి, సాయంత్రానికి ఇంటికి తీసుకువస్తానని!

ఆముందురోజు రాత్రి రైలుప్రయాణం వల్ల కొంచెం అలసటగావున్న నాకు, సాపాటవ్వగానే బాగా నిద్రపట్టేసింది. మెలకువ వచ్చేసరికి సాయంత్రం ఆరుగంటలయింది. అంతలా నిద్రపోయినందుకు సిగ్గుపడి, అక్కయ్యకు సారీ చెప్పుకుని త్వరగా ముస్తాబు తెముల్చుకుని, సహాయం చేద్దామని వంటింట్లోకి వెళ్ళాను. అప్పటికే వంటలో చాలాభాగం అయిపోయింది. పాపం, అక్కయ్యనిచూస్తే జాలేసింది. వచ్చేవాళ్ళు ఏకంగా ఓ ఎనమండుగురుదాకా వున్నట్టున్నారు. చాలా పెద్దవంటే తలపెట్టింది. రెండు కూరలూ; ఒక వేపడం, రెండు పచ్చళ్ళూ—వీటికితోడు రెండుస్వీటూ ఒక పోటూకూడా ఉండకపోతే బాగుండదంది. ఎల్లాగయితేనేం, ఎనిమిది కాకుండా వంట పూర్తయింది. అక్కయ్య మాత్రం చాలా అలసిపోయింది. నామకహా నేపక్కన వున్నానన్నమాటేగాని, నాకేమైనా చేతనయితేగా, దానికి పూర్తిగా విశ్రాంతి యివ్వడానికి!

ఎనిమిదింబావుకల్లా వాళ్ళందర్నీ తీసుకొచ్చాడు బావ. వస్తూనే, 'ఆలస్యమయిపోయింది. చప్పున వడ్డించెయ్యండి మళ్లీ సర్కారు ఎక్స్‌ప్రెస్‌కి అందుకోవాలి వీళ్లంతా!' అంటూ హడావుడి చేశాడు. తొమ్మిదికాకుండానే అందరి భోజనాలూ అయ్యాయి. వాళ్ళకి తనుచేసిన సహాయానికి వాళ్లంతా బావను తెగపొగిడేశారు. ఉబ్బిపోయాడు బావ. మూడు టేక్సీలు తీసుకురమ్మని మోహన్‌ని పంపేడు.

వాళ్ళని స్టేషన్లో విడిచివస్తానంటూ బావకూడా బయల్దేరాడు. అలసట ఎక్కువగావున్న అక్కయ్య పాపం ఆరాత్రి ఏమీ తినలేకపోయింది. తిరిగి బావ వచ్చేసరికి పదకొండు గంటలయింది. ఏదో పెద్ద ఘనకార్యం చేసినవాడిలా సంతోషపడ్డాడు బావ. 'ఏమిటో ఈ అవస్థ అంతాను!' అనిపించింది నాకుమటుక్కు.

* * *

నేవెళ్లిన వారంరోజులు తిరక్కుండా నా పరీక్షా ఫలితాలు వచ్చాయి. ఫస్టు క్లాసులో బి. ఎస్. సి. పాసయాను. అంతతో నా చదువుకు స్వస్తి చెప్పవలసి వస్తుందని నాకూ తెలుసు. దానికి తథ్యంగా నాన్నగారినుండి వచ్చిన ఉత్తరంలో కూడా అలాగే వుంది. పెళ్లి ప్రయత్నాల్లో వున్నారనీ, మంచి సంబంధం చూసి తెలియపరిచాక నేనక్కడికి రావచ్చుననీ వ్రాశారు.

నే పరీక్ష ప్యాసయినందుకు బావ చాలా అట్టహాసం చేశాడు. వాళ్ల ఆఫీసులో వాళ్లందరికీ స్వీట్లు పంచిపెట్టాడు. మమ్మల్నందర్నీ సినిమాకి తీసికెళ్లాడు. వుడ్‌లాండ్స్‌లో డిన్నర్ ఇచ్చాడు. లేదు లేదంటే నో యాభై రూపాయలు ఖర్చుపెట్టాడు. నిజానికి నా మనసు నొచ్చుకుంది. అలాని చెప్తే బావమనసు నొచ్చుకుంటుంది. చెప్పకుండా వూరుకున్నాను

మోహన్ స్కూల్‌ఫైనల్‌లోకి వచ్చాడు. లలిత ఆరవతరగతిలోకి వచ్చింది. కొత్త పుస్తకాలకోసం బావని తొందరపెట్టారు వాళ్లిద్దరూ. అంత ఆడంబరంగా కనుపించే బావ, వాళ్లకి ఫ్రీగా ఓ యాభైరూపాయలియ్యడానికి సందేహించాడు. నా మనస్సు చివుక్కుమంది: 'ఇవాళ్టితో లెక్కల పుస్తకాలు స్టాకు అయిపోతాయట. అర్జంటుగా అయిదురూపాయలు కావాలంక్కీ!' అంటూ బతిమాలాడు మోహన్. 'ఓరి నీ అసాధ్యం గూలా! సమంగా ఇరవయ్యేదోతారీకుని వచ్చి, 'కొంప మునిగిపోతోందంక్కీ' అంటే డబ్బు లెక్కన్నించి వస్తాయనుకున్నావ్! ఇంకో రెండ్రోజులిదాకా నోరెత్తవద్దు!' అన్నాడు బావ. బావనెలా అర్థంచేసుకోవాలో తెలియలేదు. నేనిద్దామనుకున్నాను. కాని బావ తప్పుగా అర్థం చేసుకుంటాడని భయమేసింది.

నీరసంగా ఇంటికి వచ్చాడు మోహన్ ఒకనాడు. 'అలాగున్నావేంరా?' అని అడిగాను. మోహన్ వెంటనే ఏమీ చెప్పలేదు. కొంతసేపు తర్వాత పెరట్లోకి తీసికెళ్లి చెప్పాడు. 'లెక్కల మేస్టారు నన్ను అందర్లోనూపెట్టి తిట్టిపోశారు పిన్నీ! ఆవేళ అంతలా బతిమాలుకున్నా అయిదురూపాయలివ్వలేదు నాన్నారు.

'ఇంతవరకూ లెక్కపుస్తకం లేకుండా ఎలా గడిపావని తిట్టేరు మేస్టారు. ఇప్పుడు కొందామంటే మాత్రం ఎక్కడా స్టాకులేదు. కొన్నివిషయాల్లో నాన్నగారి పనులిలాగే వుంటాయి!'

ఈ మాటలు అదోలా చెప్పాడు మోహన్! బావమీద తనకెంతో కోపం ఉంటేగాని అలా చెప్పివుండడనుకున్నాను. మొట్టమొదటిసారిగా బావమీద నాకు కోపంవచ్చింది. పిల్లల విషయంలో తనంత అజాగ్రత్తగా ఉండడం ఏమీ బాగాలేదని చెప్పేద్దామనుకున్నాను, ఆక్షణంలో. తరువాత కొంతసేపటికి అనిపించింది 'బావకు చెపడానికి నేనెవర్ని' అని.

నేనక్కడకువెళ్లిన నెల్లాళ్ళలోపున వాళ్ళ సంసారంలో చాలా విషయాలర్థంచేసుకోగలిగాను. కాని మనుష్యుల్నిమాత్రం అర్థంచేసుకోడం నా తరమయ్యేదికాదు. బావ, చాలా చిత్రమైన వ్యక్తిలా కనిపించేవాడు! ఒకలా అర్థంచేసుకుందామన్న సమయంతో మరోలా ప్రవర్తించేవాడు! అలాగే అక్కయ్యనూ!!

మోహన్, లలితా, నేనూ బీచికివెళ్లి ఇంటికివచ్చాం. ఓనాడు మేమింటికి వచ్చేసరికి హాల్లో బావా, నలుగురు వ్యక్తులూ కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు చాలా హుషారుగా! వంటింట్లోకి వెళ్ళాను. కుంపటిమీద ఉప్మా అవుతోంది. స్టౌమీద పెసరట్లువేస్తోందక్కయ్య. ముఖంనిండా చెమటలుపోశాయి అక్కయ్యకి. చాలా నీరసంగా వుంది. అక్కయ్య ముఖంలోకి జాలిగా చూశాడు మోహన్. ఏమనుకున్నాడో ఏమో తెలియదు. సూటిగా అక్కయ్య నడిగేశాడు 'అస్తమానూ వచ్చేవాళ్ళేగాదుటే వీళ్లు. ఎందుకింత శ్రమపడతావు. ఇన్ని మర్యాదలెందుకమ్మా?'

మోహన్ చాలా సమంజసంగానే అడిగాడనిపించింది నాకుకూడా! ఆవ్యక్తులు నేను వచ్చాక రెండు మూడుసార్లు వచ్చారు వాళ్లింటికి వచ్చినప్పుడల్లా ఇంతింత మర్యాదలు నిజానికి అనవసరమేనని నాకూ తోచింది.

కాని అక్కయ్యకలా తోచలేదు. 'పిల్లాడివి నీకెందుకు నాన్నా ఈ ప్రశ్నలన్నీను, వాళ్ళ అంతస్తుకు తగిన మర్యాదే మనమూ చూపించాలి. అలాటి వాళ్ళతో పరిచయం కలగడం ఎలాటి వాళ్ళకు సాధ్యం. వాళ్ళు రాకుండానే చూసుకోవాలిగాని, వచ్చాక వాళ్ళకు తగిన మర్యాదచెయ్యకుండా ఎలా వుండగలం చెప్పు' అంది. నిర్ఘాంతపోయాను నేను. అక్కయ్యనలా కూర్చోమని మిగిలిన పని పూర్తిచేశాను. ఆ వచ్చినవాళ్లలో ఒకడు అరవ్వాడుట. ప్రత్యేకం అతనికోసమే ఈ పెసరట్లు వేయించాట్ట బావ. అతడు

బావను తెగమెచ్చుకున్నారు. బావనేకాదు— ఆంధ్రదేశపు పెసరట్టుని— 'ఆంధ్రాదోశై'ని మెచ్చుకున్నారు. ఆ స్నేహితులంతా బయల్దేరేసరికి రాత్రి తొమ్మిదిన్నరయింది. అంతవరకూ ఏమీ తినకుండా ఉండడంవల్లనో ఏమో వుంది అక్కయ్యకు గుండెదడవచ్చి, కొంచెం శోష తప్పిపడిపోయింది. ఈవిషయం బావకు తెలియనే తెలియదు. హుషారుగా వాళ్లతో ఇంకా కబుర్లు చెబుతూనేవున్నాడు. ఇవతల వంటింట్లో అక్కయ్య ఇలాగైతే, అవతల హాల్లో బావ అలాగ! ఎంత విరుద్ధం అనిపించింది.

కొంచెంసేపటికి అక్కయ్యకి తెలివి వచ్చింది. గేటుదాకా వాళ్లని సాగనంపి బావా వచ్చాడు. అక్కయ్య కిలా అయిందని చెప్పాను. నేననుకున్నంతగా బాధపడలేదు బావ. 'నాకోసం కూర్చోకుండా పెందరాళే భోంచేస్తూండమని ఎన్నిసార్లు చెప్పినా వింటేగా!' అంటూ విసుక్కున్నాడు! బావ బలే వింత వ్యక్తిలాగున్నాడు అనుకున్నాను.

ఒకరాత్రివేళ దాహంవేసి, మెలకువ వచ్చింది. హాల్లో నిద్రపోతున్న నాకు అక్కయ్యా గదిలోనుండి ఏవో మాటలు వినిపిస్తున్నాయి. అనుకోకుండానే ఆమాటలు నాచెవిలొపడ్డాయి.

'సారీ సుశీలా! చాలా శ్రమపడ్డావివాళ. నిన్ను శ్రమపెట్టినాగాని, మాటదక్కింది. వాళ్లంతా మెచ్చుకున్నారు. రోజూ వాళ్లతో తిరిగేటప్పుడు వాళ్ళని మనింటికి ఆహ్వానించకుండా ఎలావుండగలం చెప్పు. నిన్న మేమందరం సుందరం ఇంటికెళ్లాం. ఏవో మాటల సందర్భంలో వాళ్లని మనింటికి రమ్మనక తప్పలేదు! నీవంట్లో బాగుండడంలేదని తెలిసినా వాళ్ళని తీసుకొచ్చాను!' అంటున్నాడు బావ.

'దానికేంలెండి పరవాలేదు. శరీరశ్రమకి నేనేమీ అనుకోను. కాని, ఆర్థికపరిస్థితుల గురించి మీరేమీ ఆలోచించడంలేదు. ఆ విషయంలోనే నేనేమైనా చెప్పగలనేమో! పొద్దున్న మా చెల్లి అడిగింది, పిల్లల కేసమైనా ఏ మాత్రమైనా వెనకేస్తున్నారా? అని. ఎలా సమాధానమివ్వాలో చెప్పండి. నేనెంతచెప్పినా, ఈ విషయంలో మీరశ్రద్ధ చేస్తున్నారు. కొంచెం జాగ్రత్తగావుంటే ఈ స్నేహితులకి చుట్టా

మంచివాడు

లకి అయ్యే ఖర్చు మీరు తగ్గించగలరు!' ఇది అక్కయ్య.

'డబ్బుగురించి మనేమీ బాధపడకు సుశీలా! విలువ, పొదుపు అంటూ కూర్చుంటే అసలు మనమీ వూళ్లో బతకలేం. పిల్లలు పెద్దవాళ్లయాక మనపాట్లు మనకేలాగా వున్నాయ్. కాస్త స్నేహితులూ మట్టాలూ, మర్యాదలూ అవీని ఇప్పుడే కదా సాగుతాయ్!' ఇది బావ.

బావ బలే చాదస్తుడనుకున్నాను. ఇలాంటి గడ్డుకాలంలోకూడా బావ అలా మాట్లాడ్డం నాకు చిరాకుగా తోచింది. వాళ్ల మాటలు వినకూడదనుకుంటూనే విన్నాను. అక్కయ్య మీద తనకెంతో జాలి, ప్రేమ వున్నట్టు మాట్లాడేదు బావ. దానిమీద అంత ప్రేమ, జాలి కలవాడైతే మరి దాన్నెందు కంత శ్రమ పెడతాడో అర్థంకాలేదు. బహుశా అవి, 'పడకగది ఓ.డార్భుతేవో!' అనిపించింది వోసారి! 'పాపం, నిజంగా బావకు అక్కయ్యమీద అంత జాలి వుందేమో' అనిపించింది మరోసారి!

* * *

మోహన్‌కి నాదగ్గర చనువు ఎక్కువయింది. తన మనసులోవున్న విషయాలన్నీ దాచకుండా నాకు చెప్పేవాడు. వాడికి సమంగా పదహారేళ్లు. జీవితాన్ని బాగా అర్థం చేసుకోగల్గుతున్నాడు. వాడు నాతో మాట్లాడినప్పుడల్లా నేనొక విషయం గ్రహించగలిగేదాన్ని! తనతోటి పిల్లలంతా పొందే ఆనందాన్ని తాను పొందలేకపోతున్నందుకు బాధపడుతున్నాడు మోహన్. దానికి కారణం వాళ్ల నాన్నగారేనంటాడు మోహన్! 'తన సుఖం తన స్నేహితులూ తన గొడవలూ తప్ప అమ్మ ఆరోగ్యంగూర్చి గాని, ఇంట్లో పిల్లలగూర్చి గాని ఏమీ పట్టించుకోరు. నాన్నగారికి ఎవరు చెప్పగలరు చెప్పు పిన్నీ!' అన్నాడొకనాడు మోహన్, 'అమ్మ!— ఉత్త అమాయకురాలు! తన ఆరోగ్యం గురించి కూడా తాను నోరెత్తి నాన్నగార్ని అడగలేదు.'

మోహన్‌తో నేను పూర్తిగా ఏకీభవించవలసివచ్చింది. అన్నింటిని చాలా తేలిగ్గా తీసుకుంటున్నాడు బావ, అక్కయ్య ఆరోగ్యం రోజురోజుకూ క్షీణించిపోతున్నా లక్ష్యపెట్ట లేదు బావ. వీళ్లనో ఒకళ్లని ఇంటికి తీసుకువచ్చేవాడు. ఆడదానికష్టం ఆమాత్రం కూడా అర్థంచేసుకోలేని బావమీద చాలా కోపంవచ్చేది నాకు. 'ఏమైనా టానిక్కులు వాడవే!' అని అక్కయ్యను బతిమాలాను. 'టానిక్కులకీ వాట్లకి మనం ఎక్కడ ఖర్చు పెట్టగలమే! నీరసం అనేది టానిక్కులతో మాత్రం తగ్గుతుందేవిటి! ముందుమాత్రం డబ్బు ఖర్చు!' అంటూ సమాధానమిచ్చిందక్కయ్య!

అక్కయ్య మరీ అంత పాతకాలపు మనిషిలా ఉండడమే బావకు లోకువయ్యిందనిపించింది.

* * *

'ఇవాళ నేనో చిన్నప్లానువేస్తాను చూడు పిన్నీ!'అన్నాడు మోహన్ ఒకనాడు స్కూలుకు వెళ్తూ! ఆ ప్లానేమిటో నేనడిగినా చెప్పలేదు. చెప్పకుండానే వెళ్లిపోయాడు.

సాయంత్రం మోహన్ ఇంటికి వచ్చేసరికి, బావా తన నలుగురు స్నేహితులూ హాల్లో కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. చేతిలో పుస్తకాలుంచి, మోహన్ నేరుగా బావదగ్గర కెళ్లాడు. 'మా క్లాసు వాళ్లంతా ఎక్స్‌కర్షన్‌కి వెళ్తున్నాం. సాయంత్రం ఆరుగంటలోగా ఇరవై రూపాయిలు కట్టాలి!' అంటూ చెయ్యి చూపాడు. ఒక్కక్షణం ఆలోచించి, వాళ్లందరికేసి ఓసారి చూసి, ఇరవై రూపాయలు తీసి మోహన్ చేతిలోపెట్టాడు బావ! అలాగే తిన్నగా బయటకు వెళ్లిపోయాడు మోహన్!

వాడు తిరిగి వచ్చేసరికి ఆరున్నరయింది. బావ, స్నేహితులు బయటకు వెళ్లిపోయారు. మోహన్ చేతిలో ఓ టానిక్కు సీసావుంది! ఆశ్చర్యంగా వాడికేసి చూశాను. 'నే వేసిన ప్లాను అర్థమయిందా!' అంటూ మొదలెట్టాడు మోహన్ మొహం ఇంత చేసుకుని. 'స్నేహితులమధ్య వున్నప్పుడు నాన్నగారికి డబ్బు లెక్కవుండదు. అడగవలసిన సమయం అదేనని నాకు తెలుసు. కనక ఎక్స్‌కర్షన్‌కీ డబ్బువచ్చింది. అమ్మ టానిక్కుకీ డబ్బువచ్చింది. నా ఎక్స్‌కర్షన్‌కి పదిరూపాయలేగా!' అన్నాడు.

తల్లిమీద వాడికున్న అభిమానం చూసి ఆశ్చర్యపోయాను. అంత పెద్ద ఐడియా వాడికెలాగొచ్చిందో మోహన్ తర్వాతచెప్పాడు. బావ స్నేహితుల్లో సుందర్రావు అనే ఆయ

కి ఈ సంసారంలో విషయాలన్నీ తెలుసుట! వాళ్ళందరితోనూ బావ, తూగలేడనీ, అస్తమానూ వాళ్ళతో తిరగవద్దనీ చాలాసార్లు బావని మందలిస్తూంటాట్ట! మోహన్‌ని కలుసుకున్నప్పుడల్లా ఇంట్లో పరిస్థితులన్నీ కనుక్కుని జాలిపడతాట్ట! ఈ అయిడియా కూడా ఆయనే మోహన్‌కి చెప్పారుట!

బావ పరిస్థితి, బావ స్నేహితుల పరిస్థితి అంతా అయోమయంగా కనిపించింది నాకు. చెడ్డగా అర్థంచేసుకుందామంటే మంచిగా కనిపిస్తారు. మంచివాళ్ళనుకుందామంటే వాళ్ళుచేసే పన్లు చెడ్డవిగా కనిపిస్తూంటాయి.

నేనక్కడికెళ్ళి నెలావదిహేను రోజులవుతోంది. రోజురోజుకూ వాళ్ళింట్లో పరిస్థితులు నాకేమీ నచ్చకుండా వున్నాయి. వారానికి నాలుగురోజులు ఎవళ్ళో అతిథుల్ని తీసుకువస్తాడు బావ. అందరిచేతా మంచివాడనిపించుకుంటాడు—అక్కయ్య ఆరోగ్యాన్ని చెప్పించి! రోడ్డమ్మట పోతోంటే తగిలే చుట్టాలు కొంతమంది. ఆఫీసుకు వచ్చి కలుసుకునే పక్కాలు కొంతమంది; ఈ వూరువాళ్ళు కొంతమంది; ఆవూరు వాళ్ళు కొంతమంది; మరోవూరు వెళ్తూ దార్లో ఆగి బావను కలుసుకుందామని వచ్చినవాళ్ళు కొంతమంది. ఎలాగయితేనేం, వీళ్ళందరూ అక్కయ్యపాలిటి యములాళ్ళలా కనిపించేవారు నాకుమటుకు!

మంచివాడు

తిరిగి నేను మావూరు వచ్చేలోగా బావకెలాగైనా గుణపాఠం నేర్పాలని తహతహలాడాను. 'గుణపాఠం నేర్చుకున్నా బావలో ఇంక మార్పు వస్తుందా ఏమిటి' అనిపించింది. అయినా ధైర్యం తెచ్చుకొని ఒకనాడు నా మనసులో వున్న విషయాల్ని బావకి చెప్పేశాను—స్నేహితులనీ, చుట్టాలనీ తానంత విచ్చలవిడిగా తీసుకురాకూడదని! బావ జాలిగా సమాధానమిచ్చాడు! అందరితోనూ తిరగడం, మాటవరసకి వాళ్ళని ఆహ్వానించడం తనలోని నిర్బలత అని చెప్పాడు. బావ నిజానికి చాలా మంచివాడు. ఏ కపటం లేనివాడే! తనలోని కొన్ని బలహీనతలవల్ల, భార్యను పిల్లల్ని అంతకంటె బాగా చూసుకోలేకపోతున్నాడు. పైవూరువాళ్ళమాట ఎలాగున్నా ఆ వూరి స్నేహితులతోనైనా బావకి విరోధంవస్తే, బావ సంసారం చాలావరకు బాగుపడుతుందనిపించింది నాకు. మోహన్‌కి కూడా అలాగే తోచింది.

* * *

ఆ రోజున అక్కపరిస్థితి మరీ దారుణంగావుంది. ఆ రోజునే బావకూడా, తన స్నేహితులని తీసుకువచ్చాడు. ఎలాగో ఓపిక తెచ్చుకొని అక్కయ్య వంటింట్లోకివెళ్ళింది. నా సహాయంతో టిఫిను చేస్తోంది. కాఫీ కలుపుదామని వేన్నీళ్ళ తియబోతూ నీరసంగావుండడంవల్ల కాలుమీద వాలేసి కుండి పొరపాటున. 'అమ్మా!' అనుకుంటూ క్రింద చతికిలబడింది. అదేసమయానికి మోహన్ వచ్చాడు స్కూలునుంచి వస్తూనే చికాకుగా కనిపించినవాడు ఈ సంఘటన చూసి, తట్టుకోలేకపోయాడు. బావమీద వాడికున్న కోపం అంతా తెలియబరుద్దామని నాతో ఏదో అనబోయాడు. వంటింట్లో అక్కయ్య వాడి నోరు నొక్కేసింది!

ఇంతలో బావ వాణ్ణి పిలిచాడు. మోహన్ వెళ్ళాడు. సిగరెట్లు తెమ్మని డబ్బులిచ్చాడు బావ. మోహన్ తెచ్చియిచ్చాడు. వక్కపొడి తెమ్మని మళ్ళీ పంపించాడు బావ. అదీ తెచ్చాడు మోహన్. పొట్లాలు బావచేతిలో వుంచుతూ, 'ఇవాళ క్రొత్త డిక్షనరీలు వచ్చాయ్. నన్నూ ఒకటి కొనుక్కోమన్నారు మేష్టారు. పదిరూపాయలు కావాలి!' అన్నాడు.

బావ చాలా తేలిగ్గా సమాధానమిచ్చేశాడు: 'పోవోయ్! ఇంట్లో ఉన్నదొకటి ఉపయోగించడం తెలుస్తేనా, కొత్తదానికోసం పరుగెట్టొచ్చు. అయినా, నీకేమైనా తెలియకపోతే నన్నుడుగు చెప్తాను. డిక్షనరీ ఎందుకు?'

'ఇంట్లో ఉన్నది బాగా చిరిగిపోయింది, పాతదయిపోయింది. చాలా పేజీలుపోయాయి. కొత్తదికావాలి!' అన్నాడు మోహన్ రోషంగా!

'ఇప్పుడు కాదుపోవోయ్! తరవాత చూద్దాంలే?' బావ తేలిగ్గా సమాధానం చెప్పాడు.

'సిగరెట్లూ, వక్కపొట్లాలూ ఇప్పుడు కాదని చెప్పవలసింది, నేమాను. వీటన్నిటికీ డబ్బులొస్తాయికాని, నా పుస్తకాలకిమాత్రం రావు.' ఈ మాటలు మోహన్ అంటున్నాడని తెలిసి అక్కయ్యా, నేనూ ఆశ్చర్యంగా అటువైపు విన్నాము.

మోహన్ అంతతో ఆగలేదు—'ఒక్కసారి వంటింట్లోకివచ్చి చూడండి, అమ్మ పరిస్థితి ఎలాగుందో! మీరూ మీ స్నేహితులూ కులాసాగా వుంటే సరిపోతుందనుకున్నట్టున్నారు!' అనేశాడు, ఆ ఆవేశంలో! వంటింట్లోంచి బయటకువచ్చి, హాల్లోకి చూశాను. గోడకు ఆనుకుని మోహన్ వెక్కి వెక్కి ఏడ్చేస్తున్నాడు. అందరూ తెల్లబోయి, ఒకరి మొహాలొకళ్ళు చూసుకుంటున్నారు.

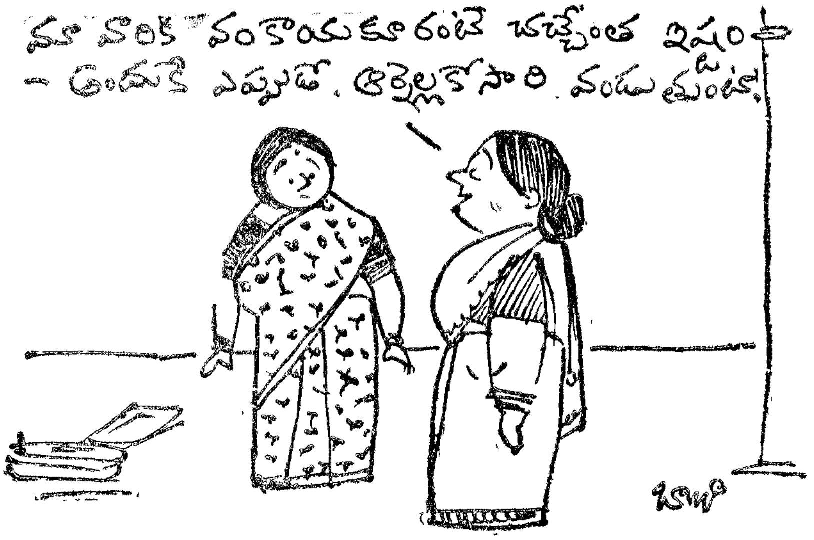

బావకు బలేకోపం వచ్చింది. మోహన్‌కి రెండు తగల్నిద్దామని వెళ్లిన బావను వారించారు సుందర్రావుగారు. 'ఏమిటిది పిల్లాడి మీద చెయ్యిచేసుకుంటావ్, నీకేమైనా మతి పోయిందేమిటి?' అంటూ బావను యధాస్థానంలో కూర్చోబెట్టారు. మిత్రులవైపు చూసి, గొంతు సవరించుకున్నారు.

'మన రంగనాధానికి ఈ విషయం ఎన్నోసార్లు చెప్పిచూశాను. తగని ఆడంబరం కోసం చూసుకుంటున్నాడనీ, ఇంట్లో వ్యవహారాలని ఏమాత్రం లక్ష్యపెట్టడం లేదనీ నాకు తెలుసు. ఎందుకింత యాతనపడాలో అర్ధంకాకుండా వుంది. రేపు రంగనాధానికేదైనా నష్టంవస్తే, అబాధంతా మనకే! భార్యాపిల్లలు గలవాడు భవిష్యత్తు గూర్చి కొంచెం ఆలోచించుకోపోతే ఎలా? కృష్ణారావుగారు చెప్తేగాని రంగనాధం శ్రద్ధ వహించడులాగుంది!' అంటూ కృష్ణారావుగారివైపు చూశారు. అక్కడున్న అందర్లోనూ, స్తోమత, పలుకుబడి విషయాల్లో ఆయనే గొప్పవారు! ఆయనమాట బావ తప్పక పాటించి తీరుతారు!

'ఇంతవరకూ నాకీవిషయం తెలిసిందేకాదు! మాదగ్గర నీకింత మొహమాటమేమిటి రంగనాధం? జరిగిందాన్ని తేలిగ్గా తీసుకో! ముందు ఆవిడ ఆరోగ్యం చూసుకో! ఇప్పుడే మా డాక్టరుగారికి ఫోన్‌చేస్తా! ఆవిణ్ని తీసికెళ్లి చూపించు!' అన్నారు కృష్ణారావుగారు.

నిలువునా నీరయిపోయాడు; పాపం, బావ! మరేమీ మాట్లాడలేక అలానే కూర్చున్నాడు నీరసంగా!

'ముందావిడసంగతి చూడు. తరువాత వచ్చి కలుసుకుంటాంలే!' అంటూ బయటకు దారితీశారు కృష్ణారావుగారు. మిగిలిన ముగ్గురూ ఆయన్ననుసరించారు.

మరికొన్ని క్షణాలు నిశ్శబ్దంగా గడిచిపోయాయి! మోహన్‌ని బావ ఏంచేసేస్తాడోనని భయపడిపోయాం, నేనూ అక్కయ్యా! కొంతసేపటికి బావ అక్కణ్నించి లేచి, తిన్నగా అక్కయ్య దగ్గరకొచ్చాడు. బావ ముఖం కోపంగాలేదని చూసి, సంబరపడ్డాను. బావ జరిగిందాన్నంతటినీ నిజంగానే తేలిగ్గా తీసుకున్నాడు. అందర్నీ సమంగా అర్ధంచేసుకున్నాడు.

'ఇన్నాళ్లూ నాలోవున్న వీరవం ఇక మీద వుండదు. నువ్వింత బాధపడుతున్నా వని గుర్తించలేకపోయాను! మోహన్ నాకు బాగానే పాఠం చెప్పాడు. డాక్టర్ దగ్గర కెళ్దాం బట్టలు మార్చుకో!' అన్నాడు బావ.

చాలా మొండిగా! బావలో 'అంత మార్పువచ్చినందుకు అప్రయత్నంగా నా కళ్లనుండి రెండు ఆనందభాష్పాలు రాలాయి!! ●